

Sygn. akt III AUa 542/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Lublinie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o zwrot nienależnie pobranej renty socjalnej

na skutek apelacji A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 17 marca 2016 r. sygn. akt IV U 595/15

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Czaja Małgorzata Pasek

III AUa 542/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 19.03.2015 r. zobowiązał A. P. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 do 31 grudnia 2014 r. w kwocie 709,34 zł z tytułu przekroczenia w grudniu 2014 r. dopuszczalnej kwoty przychodu wynoszącego 70% przeciętnego wynagrodzenia.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Siedlcach złożyła A. P. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, iż nie zachodzą przesłanki do zwrotu wyżej wymienionego świadczenia. W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, iż zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem prawa, tj. art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 84 ust. 1, ust. 9 i ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. ZUS bowiem nieprawidłowo zinterpretował pojęcie nienależnie pobranych świadczeń. Ubezpieczona po dniu 14.11.2014 r. pobrała bowiem kwotę 2350 zł brutto miesięcznie, a zatem

nie przekroczyła pułapu 70% przeciętnego wynagrodzenia. A. P. wskazała, iż przed podjęciem zatrudnienia, w okresie od 15.05.2014 r. do 14.11.2014 r., odbyła staż. Wynagrodzenie z tego tytułu zostało wypłacone przez Urząd Pracy z opóźnieniem, w grudniu 2014 r. Fakt ten, zdaniem ubezpieczonej, nie może mieć jednak wpływu na ustalenie wysokości dochodów uzyskanych przez nią w grudniu, gdyż jedyne jego źródło we wskazanym miesiącu stanowił wyżej wymieniony stosunek pracy. Wskazane opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia za staż zaistniało niezależnie od woli ubezpieczonej. Z tego też powodu nie może być uznane za świadczenie nienależne.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 17 marca 2016 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że A. P. jest uprawniona na stałe do renty socjalnej. Decyzja ta zawierała stosowne pouczenie, w którym w pkt III poinformowano o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wraz z wyjaśnieniem pojęcia świadczenia nienależnego. W pkt V ppkt 3 przywołanego pouczenia wskazano, iż prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS dla celów emerytalnych.

Ubezpieczona w okresie od 15 maja do 14 listopada 2014 r. odbywała staż w (...)Sp. J. w O. i z tego tytułu pobierała stypendium, w kwocie 997,40 zł miesięcznie, z czego za okres od 1 do 14 listopada 2014 r. stypendium wysokość należnego stypendium wyniosło 465,50 zł. Kwota stypendium za listopad została wypłacona ubezpieczonej w dniu 10.12.2014 r.

W dniu 17.11.2014 r. A. P. zawarła z (...)Sp. J. w O. umowę o pracę na czas nieokreślony z miesięcznym wynagrodzeniem brutto w kwocie 2350 zł i otrzymała w grudniu 2014 r. wynagrodzenie w kwocie 2365 zł.

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 10 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 27.06.2003r. o rencie socjalnej (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 982 ze zm.) prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Za działalność, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej. Prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. Jak stanowi przepis art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) stanowi, iż osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

W myśl zaś art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 poz. 121) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. W ustępie 2 pkt 1 przywołanego artykułu wskazano, iż za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczona otrzymała w grudniu 2014 r. łącznie, z tytułu pobierania stypendium za staż oraz wynagrodzenia za pracę kwotę 2815,50 zł. Kwota ta przekracza zatem, wyrażony w Komunikacie Prezesa ZUS z dnia 19 listopada 2014 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za III kwartał 2014 r. ogłoszonego do celów emerytalnych, limit wynoszący 2646,80 zł. Na tej podstawie uznać należy, iż pobrana przez ubezpieczoną renta socjalna za grudzień 2014 r. jest świadczeniem pobranym nienależnie.

W ocenie Sądu organ rentowy zasadnie przyjął, iż dochód uzyskany przez ubezpieczoną w grudniu 2014 r. stanowi sumę wynagrodzenia za pracę oraz stypendium z tytułu odbywania stażu. Jak jest bowiem przyjmowane, dochód

uzyskany jest w tym miesiącu, w którym przysługująca należność została wypłacona. Bez znaczenia jest przy tym podnoszona przez ubezpieczoną okoliczność, iż niezależnie od niej otrzymała z opóźnieniem stypendium z tytułu odbywanego stażu. Podkreślić bowiem należy, iż decyzja z dnia 22.04.2014 r. przyznająca ubezpieczonej rentę socjalną na stałe, zawierała stosowne pouczenie zawierające informacje o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia oraz okolicznościach uzasadniających zawieszenie prawa do renty socjalnej. Z tego też powodu należy przyjąć, iż ubezpieczona była świadoma istnienia przesłanek powodujących zawieszenie prawa do renty socjalnej oraz sytuacji, w których pobrane świadczenie uznawane jest za nienależne i o obowiązku zwrotu takiego świadczenia.

Od tego wyroku apelację wniosła wnioskodawczyni A. P. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucała:

- naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie art. 232 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozpoznania sprawy i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającej na niedaniu wiary wyjaśnieniom powoda;
- błędną interpretację przepisów art.138 § 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez uznanie pobranego świadczenia za nienależne;
- nieprawidłową interpretację art.84 ust.1 ust.2 pkt 1 pkt 2 ust.9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną definicję pojęcia „nienależnie pobranych świadczeń”.

Wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że pobrane świadczenia nie są nienależne, i nie zachodzą przesłanki do ich zwrotu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia prawa procesowego przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego ani przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, albowiem stan faktyczny sprawy był bezsporny. Wnioskodawczyni, uprawniona do renty socjalnej została prawidłowo pouczona o zasadach zawieszania renty socjalnej, bowiem w decyzji przyznającej jej prawo do tego świadczenia zamieszczone zostało pouczenie o tym, że prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody w łącznej kwocie wyższej niż 30 % przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS dla celów emerytalnych. Kwota ta obowiązuje od miesiąca następującego po miesiącu, w którym została ogłoszona.

W okresie pobierania stypendium jego wypłata następowała w następnym miesiącu – stad też wypłata stypendium za listopad 2014 roku została dokonana w grudniu 2014 roku, a jednocześnie w tymże miesiącu wnioskodawczyni otrzymała również wynagrodzenie za pracę z tytułu zatrudnienia u pracodawcy (...)Sp. J. w O.. Ta okoliczność spowodowała, że w grudniu 2014 roku nastąpiło przekroczenie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za III kwartał 2014 r. wolnej od potrącenia. Stosownie zaś do przepisu art.10 ust.6 ustawy o rencie socjalnej powołanej przez Sąd Okręgowy prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Z definicji pojęcia przychodu jako świadczenia otrzymanego czy też w niektórych przypadkach postawionego do dyspozycji należy też wnosić o momencie jego uzyskania. Konieczne jest zatem określenie momentu uzyskania przychodu, by przyporządkować przychód do danego okresu rozliczeniowego - roku podatkowego, a w przypadkach rozliczania renty socjalnej również miesiąca.

Przekroczenie przez wnioskodawczynię kwoty dopuszczalnego przychodu wynikał z wypłaty w tym samym miesiącu zarówno stypendium jak i wynagrodzenia za pracę. Oczywiście nie są to okoliczności zawinione przez wnioskodawczynię, ale mimo to osiągnięty przychód powodował zawieszenie wypłaty renty socjalnej, a zatem wypłacone w tym miesiącu świadczenie było nienależnym w rozumieniu przepisu art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 roku, poz.887) mającym zastosowanie w sprawie z mocy art.15 ust.1 ustawy o rencie socjalnej (a nie jak błędnie wskazał Sąd Okręgowy przepis art.884 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych). Stosownie do treści art. 138 ust. 1 tej ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu., przy czym ust.2 pkt 1 zawiera definicję nienależnie pobranych świadczeń. Są to świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Rozliczenie dodatkowych przychodów uzyskiwanych w czasie pobierania renty socjalnej następuje w miesiącu uzyskiwania przychodu, a zatem nie istnieje prawna możliwość przyjęcia, że skoro stypendium było należne w listopadzie, jego wypłata w grudniu nie powinna być wliczona do miesięcznego przychodu razem z wynagrodzeniem za ten miesiąc. Nie ulega wątpliwości Sądowi Apelacyjnemu, że nie było intencją wnioskodawczyni wprowadzenie w błąd organu rentowego ani też pobranie nienależnych świadczeń, ale przepisy ubezpieczeń społecznych są skonstruowane w sposób wykluczający zastosowanie zasad współżycia społecznego i tym samym uznanie, że skoro wnioskodawczyni nie ponosi winy za wypłacenie jej stypendium i wynagrodzenia za pracę w jednym miesiącu rozliczeniowym, to nie powinna być zobowiązana do zwrotu renty socjalnej.

Z tych względów i na mocy art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.